

ECHO

OKUPOVANÝCH VYSOKOŠKOLÁKOV

Dnes stojí otázka: Čo ďalej, aké to bude ďalej, čo robit v sterilizovanej okupovanej krajine, aká je úloha študenta túžiaceho po myslení a volnosti v boji proti zabeďnenej tuposti neprístupnej argumentom, myšlienkam a učelachtilým túžbam?

Nuž budme teda realisti! Pripravme sa, že príde dlhá doba temna, polovičatosti, kompromisov, tragikomických, bolestných udalostí. Naši politici budú musieť robiť kompromisy a národ ich bude musieť disciplinované počúvať.

Lenže kompromisy môžu politikov zväzdať ku kľamaniu svojho ľudu a zase jeho večná trpezlivosť, disciplína sa môže premeniť na pesimizmus a z pasívnej rezistencie sa môže stať pasívna rezignácia.

A tu musíme pristúpiť my študenti a ako fanúškovia na smutnom zápase, kde naši prehrávajú, vedieť zakričať v pravej chvíli: Do toho! Len čo zbadáme, že nás naši politici klamú a len čo zbadáme, že ľud už nevládze.

Včera horeli po celom meste sviečky v oblokoch. Okupanti si možno mysleli, že je jednoducho vypnutý prúd alebo, že hľadáme kontrarevolucionárov, na nich ani tak nezáleží. Dôležité je, že každý z tých, komu horela v obloku, horela jedna sviečička aj v srdci, každý pocítil, že je nás veľa, že je v nás sila a že sa nedáme. Bolo to dojímavé a mocné.

Študenti!

Budme stále v múdrom styku so všetkými vrstvami nášho rodu!

Do svojich študentských parlamentov vyberajme len najlepších. Ustavične vyhadzujme medzi sebou ešte schopnejších!

Pozývajte si na besedy komunistických predstaviteľov nech nám znovu vysvetľujú svoje kroky a skladajú účty! Ak sa sami presvedčíme, že naši predstavitelia robia politiku v naozaj národnom a štátnom záujme, vyjadrimo im svoju dôveru, vstupujme do komunistickej strany! Ak naopak prehliadneme ich nečisté kompromisy, alebo až pokusy o kolaboráciu, všemožne ju odhalujme /letáky, rezolúcie a vymýšľajme stále nové metódy/!

Naše miesto je všade tam, kde je treba rozum a odvaha. Na tento dlhý boj je treba viac hrdinstva ako rozbehnúť sa s holými rukami oproti tankom. A je to aj užitočnejšie hrdinstvo.

▼ H A U Ž I D Y S I I A P A M Ä T A J M E D Ä T U M O K U P A C I E : 21 VIII 1968 !

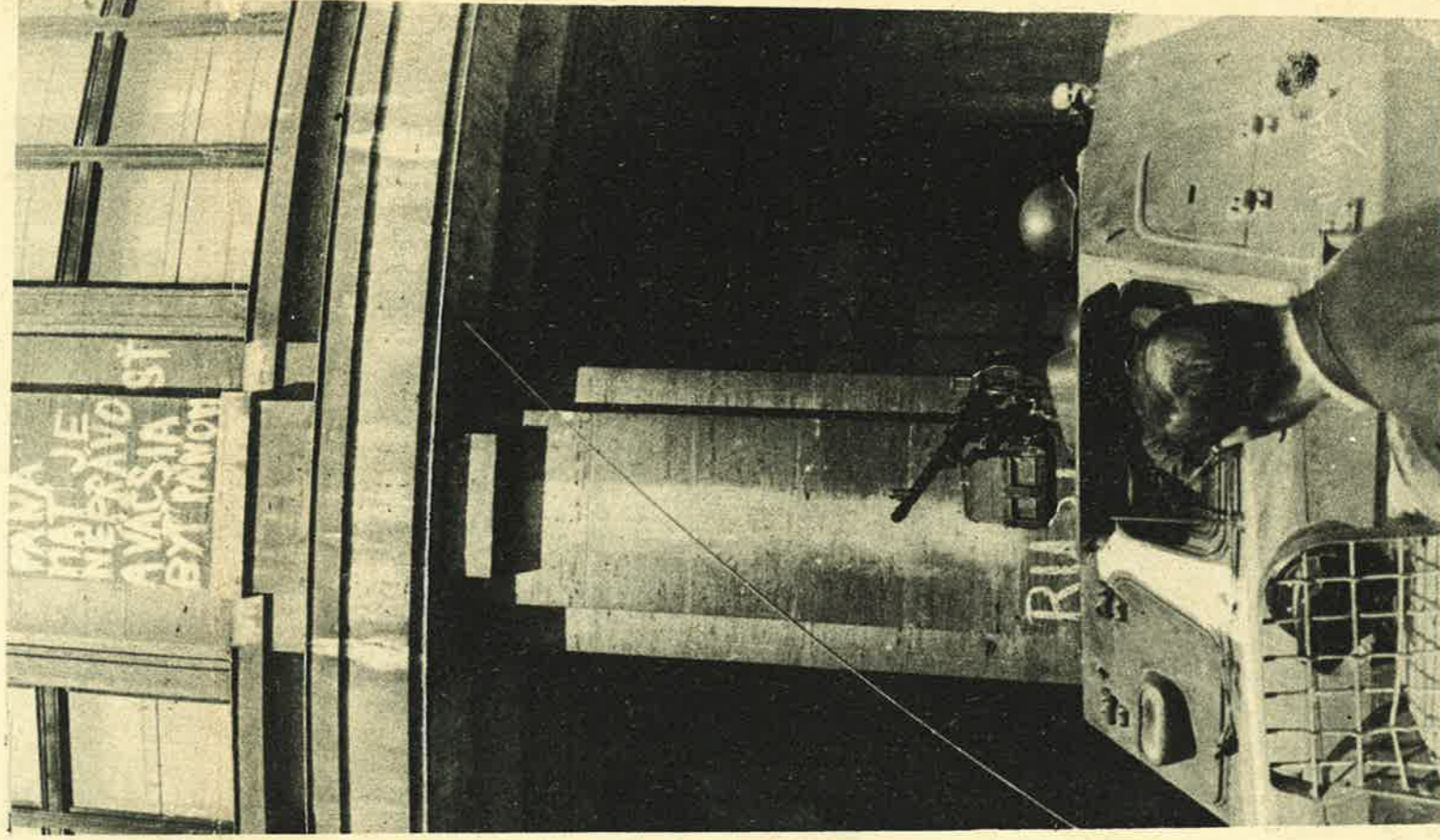
30. VIII. 1968

CO NA SVĚTĚ MÁM RÁD

Ten kdo se na svět díva a ke všemu kývá
Ten samozřejmě bývá vždy vážený a ctěn
Takový mozek ptačí tomu to snad stačí
Já - ať se páni mračí - já m.sím s pravdou ven
Co na světě mám rád, nedám si brát
Než s lumpy tancovat, to se chci radši prát
Teď slyšte draží páni, mé písně poslání:

Teď je po tancování, teď se budem prát!

Jan Werich

UK - ZÁČIATOK LIMKÉHO SEMESTRA 1968

HOVORIME SI PRAVDU!

Ťažko sa dnes píše - aspoň tomu, kto pri písaní nemôže počúvať. Vypnete rádio a podozrivé, nevyspytateľné ticho sa rozleje priestorom. A každá sekunda tohto ticha môže znamenať novú skutočnosť, nový zvrät situácie, novú "politickú realitu", ako sa posledné hodiny elegantne nazýva okupácia.

Politická realita zostáva - no menia sa slová, ktorými sa oficiálne pomenúva. Minister Háček označil včera v Londýne Sovietsky zväz za "priateľa a spojenca, aj keď sa dopustil omylu", hoci si akiste uvedomuje, že keby nebol náhodou v noci z 20. na 21. augusta na dovoľenke v Juhoslávii, odvádzali by ho sovietski parašutisti pod samopalmi "neznámo kam", takisto ako jeho šéfa inž.Černíka. Švédsky ministerský predseda považuje za klad, že Československo dostalo naspäť svoju vládu. Naozaj, ak v tomto storočí ozbrojená moc jednej veľmoci môže bezrestne, len tak mirmix dirnix odvlieť za hranice vládu iného štátu, potom možno považovať za klad, ak sa táto vláda vráti domov, po "priateľských rokovaníach" so svojimi únoscami. V rôznych vyhláseniach sa ešte stále hovorí o suverénnej ČSSR a absurdnosť tohto tvrdenia si uvedomíte až vtedy, keď zistíte, že prejav prezidenta tejto suverénnej republiky počúvate z jeho sídla, obklúčeného okupantskými tankami, cez rozhlas, ktorý je podľa názoru okupantskej veľmoci a jej spojencov ilegálny a dirigovaný z NSR. Zišiel sa v takejto suverénnej krajine legálny XIV. zjazd vládnucej strany /delegáti vymenili šesťstotrojky za sanitky, aby sa naň vôbec dostali/ a päť agresorov vyhlasuje, že tento nový ÚV neuznáva /ako ináč, keď sa zišiel proti ich vôli a opovážil sa označiť ich pravými menami/. Slováci sa však poponáhľajú a tiež tento ÚV neuznávajú. Prečo? Pre aké-si procedurálne nedostatky zjazdu, pre nedostatkové zastúpenie Slovákov /hoci je jasné, že sa do Prahy nedostali cez cesty zatrasené tankami/, preto, že sa vraj konal bez vedomia ÚV KSS /keď o tom vedeli všetci občania ČSSR a delegátov na tento zjazd zvolávali prostredníctvom rozhlasu - ÚV KSS mal teda možnosť ešte vtedy protestovať/. Načo tieto fiškálne kľučky, pokus nabúrať legalitu zjazdu malichernosťami, ktoré sa aj tak ešte dajú napraviť - zjazd je predsa permanentný a členovia ÚV KSČS zo Slovenska sa môžu doplniť či pozmeniť podľa výsledkov mimoriadneho zjazdu KSS. Prečo nepovedať rovno: slúbili sme pánom v Kremli toto a hento /takéto a takéto kádrové opatrenia v ÚV KSČS, korigovanie XIV. zjazdu alebo pod./, masíme náš slubový plniť - lebo my naše sluby na rozdiel od našich spojencov plníme - keď sme ich už raz dali a dať sme ich museli. Na ďalšom rokovaní XIV. zjazdu KSČS sa pokúsit situáciu otvorené vysvetliť a dané sluby i splniť. Ale nabúrať mimoriadne a občívuhodne zorganizovaný XIV. zjazd KSČS v prvý deň svojej publiky i samotný mimoriadny zjazd KSS v prvý deň svojejho zasadania - to je hádam zbytočné a nijako to neprospeje tej jednote, ktorá sa za tento týždeň upevnila medzi všetkými národmi tejto republiky, a ktorá je poslednou nádejou jej budúcej suverenity. Zastieranie skutočnej príčiny snáh o anulovanie mimoriadneho XIV. zjazdu KSČS procedurálnymi a nacionálnymi dôvodmi je hádam zbytočné a má tak trochu charakter kabinetnej politiky. Že veľmoc so svojimi štyrmi vernými chce diktovať nielen malému a osihotenému štátu, ale i jeho vládnucej politickej strane /vraj brátskej/, to už dnes u nás hádam nemôže nikoho prekvapiť.

Správa o okupácii ma zastihla v autobuse s východonemeckými turistami v Bulharsku. Štebotajúca sprievodkyňa ju oznámila ako úžasnú zaujímavosť. "No, die kumännen sind wieder nicht dabei..." poznamenal ktorýsi z nich a o chvíľu sa opäť rehotali na slabomyseľných vtípoch pripomínajúcich atmosféru školského výletu šiestakov.

V Sofii to nevyzeralo ináč. Dimitrovo mauzóleum vyžarovalo aziatskú mystiku. V novinách sa objavilo okrem správy TASSu o "bratskej pomoci spriatelelených armád", šedivý úvodník, ktorý som nebol ochotný dočítať a obrázky z bulharských závodov - "Pracujúci podporujú opatrenia bulharskej strany a vlády". Už Goebbels tvrdil, že tisíkrát opakovaná lož sa stáva pravdou a táto propagandistická mašinéria, umožňujúca šíestim ľuďom z politbyra aby cez cenzúru utvárali myslenie a názory miliónov nevinných ľudí, to všetko je mi príliš dobre známe, aby som uveril.

Za dve hodiny sa človek dostane z "ázijskej" Sofie do "európskeho" Nišu v Juhoslávii. Cez ostatné drôty a strážne veže, ktoré lemujú hranicu dvoch socialistických štátov, pretože slobodná Juhoslávia je pre bulharských mocipánov ešte stále nebezpečím náklady zo slobody, ktorej sa boja viac ako moru.

CESTA DO DOMOV

Slobodná Juhoslávia!

Pred dvadsiatimi rokmi spoznali pravú tvár priateľa stva moskovských stalinistov a preto stoja dnes tak rozhodne s nami. V Juhoslávii je teraz 50 000 českých a slovenských turistov, ktorých tu zastihla okupácia. Žijú na štátne trovy v hoteloch, internátoch, campin-goch a sú medzi priateľmi. Protestná demonstrácia v Belehrade pritiahla 200 000 ľudí. 5 000 našich občanov starostlivo podpísovalo písomný protest na háčky, ktoré potom sovietsky veľvyslanec bez prečítania zahodil do koša.

V Rakúsku je teraz 14 000 našich turistov, ktorí vyčkávajú v preplnených charitných nocľahárňach a rozhodujú sa medzi návratom do okupovanej vlasti a ťažkým začiatkom v Austrálii, Kanade, Švédsku, alebo USA.

Napriek tomu, že

Skočil Breznev bystrým skokom

na lúčinu za potokom

a čo staré nevládlo

a čo mladé zutekalo

Vraciam sa domov, Na hranici v Bergu je napäté šero. Ruskí vojaci postávajú pri obrnenom voze a nervózne fajčia. Colná kontrola prebieha normálne, iba akýsi fúzkatý mládenec s páskou "celní správa", ktorý si starostlivo zapisuje všetkých ochádzajúcich von, tu nikdy nebol. Pol kilometra za hraničným prechodom, na rázcestí do Petržalky nás zastavuje skupina kusov.

Prehľadli motor, spýtali sa: "Listovky njet?" a skonfiškovali mi bulharské noviny v ktorých som mal zabalené špinavé topánky. "A eto što!", zdrapil trikolóru na mojom svetri rapavý výrastok v špinavej pláštenke. Takto ma privítala krajina do ktorej som sa vrátil.

Som tu a pochopil som, že žijeme v tejto zemi a dnes sa náš život nerieši emigráciou. Občiansku statočnosť a vernosť svojmu ľudskému svedmiu sa nerealizuje útekom. A budeme si našu krajinu spravovať tak, aby sme v nej žili slobodne a ľudsky.

POKIAĽ KOMPROMISY ?

Keby okupanti boli prišli o rok neskôr, mohli sme ich príchod "osláviť" spolu s štvrtstoročným jubileom národného povstania. Krv našich otcov preliata v oných pempťných dňoch v boji proti okupantom, zmyla hanbu, ktorú vtedajší "realisti" v snahe zachrániť čo sa dá, uvalili na národ. Na politick-ých a ideových vodcov slovenského štátu, ktorí vychádzali z politickej re-alitty a vlastne nerobili nič iné, iba volili menšie zlo v podobe kompromisov a neskôr aj v otvorenej kola-borácii, padla kliatba národa. Stali sa symbolom zra-dy na národe, zašli v kompromisoch príliš ďaleko, aby mohli medzi nami žiť. až ich smrťou sa rozhodujúca časť národa stotožnila so svojim heroickým povstalec-kým činom a i s ľuďmi, ktorí ho k nemu priviedli. To, je prvý príklad, na ktorý sme si v dnešných dňoch spo-menuli.

Ďalšie dva sa núkajú z celkom nedávnej histórie našich včerajších spojencov.

V roku 1956 hrdinské povstanie poľského ľudu vy-nieslo Gomulku z väzenia, rovno na stolec prvého se-kretára strany. Napriek tomu, že sovietski okupanti vraždili po Poľsku hádam ešte viac ako dnes u nás, poľ-skí komunisti konali svoj zjazd, ktorý nikdy neanulovali. Odhlasovali na ňom odchod okupačných vojsk a prinútili Sovietsky zväz platiť reparácie za 12-ročné povojnové exploatovanie krajiny. Poľskí predstavitelia dokonca na zjazd nepripustili ani Chruščova, ktorý musel čakať na veľvyslanectve. Neskôr začali kompromisy a hoci oku-panti prisľúbili, tak ako nám dnes, že len čo sa "si-tuácia znormalizuje", stiahnu svoje vojská, v Poľsku sú dodnes. Kedysi milovaný voúca perzekvuje študentov, na-háňa čarodejnice spolu so sionistami a jeho moc sa dr-ží na ruských bodákoch.

V Maďarsku čestný politik Kádár, ktorému sovietski poradcovia pri výsluchoch v rokoch päťdesiatych vytrha-li nechty, voliac menšie zlo, bol nakoniec týmto rukami prinútený hrdúsiť maďarskú revolúciu. Zato, že sa k tomu neprepozičal, dostal príslub, že "spojenci" odídu. V maďarských mestách a dedinách sú okupanti dodnes.

Politika Gomulka a Kádára je už dnes natoľko "reálna", že hoci sami okupovaní, neváhali vyslať svoje okupačné jednotky do našej republiky.

Poučení históriou týchto troch príkladov, pýtame sa: pokiaľ siahajú kompromisy našej novej slovenskej politickej reprezentácie?

Vážený súdruhovia Novomeský a Husák, ste živou históriou tohoto národa. Je naozaj tragédiou, že ste to práve vy, ktorí sú pod sovietskymi bodákmi prinútení robiť stále väčšie a väčšie kompromisy. ak svojim menom budete masťovať sovietsky velmocenský imperialismus, ak urobíte neúnosné politické kompromisy, pre národ to nebude znamenať iba bežný - i keď osudový omyl jednej garnitúry. Môže prísť zlom v ktorom pre mnohých padne i idea povstania, a navnivoč vyjdú i roky, ktoré ste boli prinútení stráviť v Ruzyni. A na záver, čo bude vari najhroznejšie, práve pod vašim vedením sa môže tento národ nakoniec ocitnúť tam, odkiaľ ste sa ho povstaním pokúsili vyvieť.

Prosíme Vás nezájdite v kompromisoch príliš ďaleko nato, aby ste raz mohli žiť medzi nami. Veríme, že sa nezopakuje história, že sa na slovensku nenájde ani nový Kádár ani Gomulka.

МІЄ ЖЕ НІС ПАХОУАЧКЕ ЮСІ ЕНО, КЕТІ СІА БОСІ, КТО РА СЯ ПІТІ БІТІ О ПРІТІА О СІЛІ. НА ПОЛЕОН

Jan MASARYK: O KOMUNISMU

Nesmíte nikdy zapomenout, že komunismus se skládá z é deseti procent ideologie a devadesát procent taktiky. Komunisté a jezuité mají moc společného. Věří na chlup stejně, že všechny prostředky jsou posvácené, když slouží jejich cíli... Když říkám, že v komunismu je deset procent ideologie, tak ještě přeháním. Poně-vadž dobrá polovina z těch deseti procent není nic jiného než starý ruský imperialismus v nových šatech. To je právě část těch devadesáti procent taktiky, že Ru-sové dovedou využít hesla proti imperialismu k tomu, aby odvrátili pozornost od vlastního imperialismu. Do-kázali přesvědčit zástupy lidí, že se chovají dobře k malým národům. Jo, chovají, moc dobře. Když chcete, můžete mluvit třeba astrachánsky a nosit k tomu národ-ní kroj. Ale musíte pěkně smekat po rusku. Jinak brzy zapomenete, že jste vůbec patřil k nějakému národu. Vemte si například Finy. Já si dovedu představit, že z jistých důvodů Rusové potřebovali určitě věci ve Finsku. Ale to se mesmějí snažit mi namluvit, že museli napad-nout Finsko, protože Finové chtěli obsadit Petrohrad. To je pro mne moc silný kafe. Přece vím, že třikrát pat-náct není devatenáct. Nikdo mi nenamluví, že tři miliony Finů by mohli ohrozit sto padesát miliónů Rusů. Komun-isté by to měli mnohem těžší, kdyby lidé užívali trochu víc zdravého rozumu a násobilky. Třikrát patnáct je pětáctyřicet. Tak jsme se to aspoň učili ve škole a já myslím, že to pořád ještě platí.

/Úryvok z knihy Viktora Fischla
Hovory s Janem Masarykem/

VŠETKO JE STRATENÉ?

Dubček bol politikom dvadsať rokov. Za Gottwalda, za Zápotockého, za Novotného, písal výkazy, zasadal, zostavoval správy. Ako všetci, ako bolo treba. Prezident Svoboda, Černík, Hájek, všetci. V roku 1967 mali asi len veľmi hmlisté predstavy o tom, čo sa bude v tejto malej krajine odohrávať. Niesli ich udalosti, vlastná poctivosť a túžba ľudí vydýchnuť si a začať po ľudsky žiť.

Často váhali. To, čo prinášali, nebolo vždy najnovšie a neprinášali to bez rozpakov. Cenzúra, ktorú zrušili sa mohla obrátiť aj proti nim, ale nové bolo, že sa ju opovážili zrušiť, že to bolo čestné a dôstojné voči človeku, ktorý má mať svoj vlastný názor. Aj parlamentná demokracia, ktorá sa práve nachádza vo väčšine krajín v kríze tu existuje už vyše dvesto rokov. Aj rehabilitácie, aj federatívne usporiadani republiky a vlastne všetko konkrétne, čo sa u nás začínalo črtat v tomto roku, nebolo ničim principiálne novým. Nová bola len úprimnosť, čestná snaha bez kabinetných vykrúcačiek a poctivosť s akou sa uskutočňovalo to, o čom sme v posledných mesiacoch verili, že je správne. Nie vždy sa nám všetko vydarilo, ale ak by sme zostali čestní a s voľnými rukami, iste by sme sa časom naučili, že bolo hneď treba odstrániť z vedenia všetkých, ktorí nemali dôveru práve pre nepoctivosť, nízkoposttranné úmysly. Tak ako sme pochopili, že musíme prestať dodávať zbrane do Nigérie, boli by sme vykonali aj ostatné, čo je treba.

A teraz v týchto najstrašnejších dňoch sme sa dostali pred otázku: dávať sebe a celému svetu ďalej túto nádej, alebo umierať? Národ na túto otázku odpovedal jednoznačne. Ľudia vycítili, že po dlhých rokoch sa naozaj objavilo čosi také, že stojí za to umrieť.

Toto bol nesmierne dôležitý okamžik. Aj v iných krajinách tejto zeme sú v týchto chvíľach ľudia, ktorí sa rozhodli zomierať pre nejakú myšlienku. Ale naša myšlienka, chvenie nášho hlasu predsa len znamenalo čosi iné. Toto bola obrovská šanca. Prvý raz tu bola myšlienka poctivosti. To čo sa u nás dialo, dialo sa nie preto, že by sa nemohlo ináč, ale že sme hľadali ako by to bolo najpoctivejšie a najčestnejšie. K tomu sme ešte mali aj kus šťastia. Neboli sme už tak sami ako Juhoslavia, keď nemohla čosi podobné - práve pre kompromisy, ktoré musela urobiť. Mali sme šťastie, že sme boli relatívne kultivovaná krajina v kultivovanom mieste sveta. Že sme boli v akomsi závetrí pozornosti našich

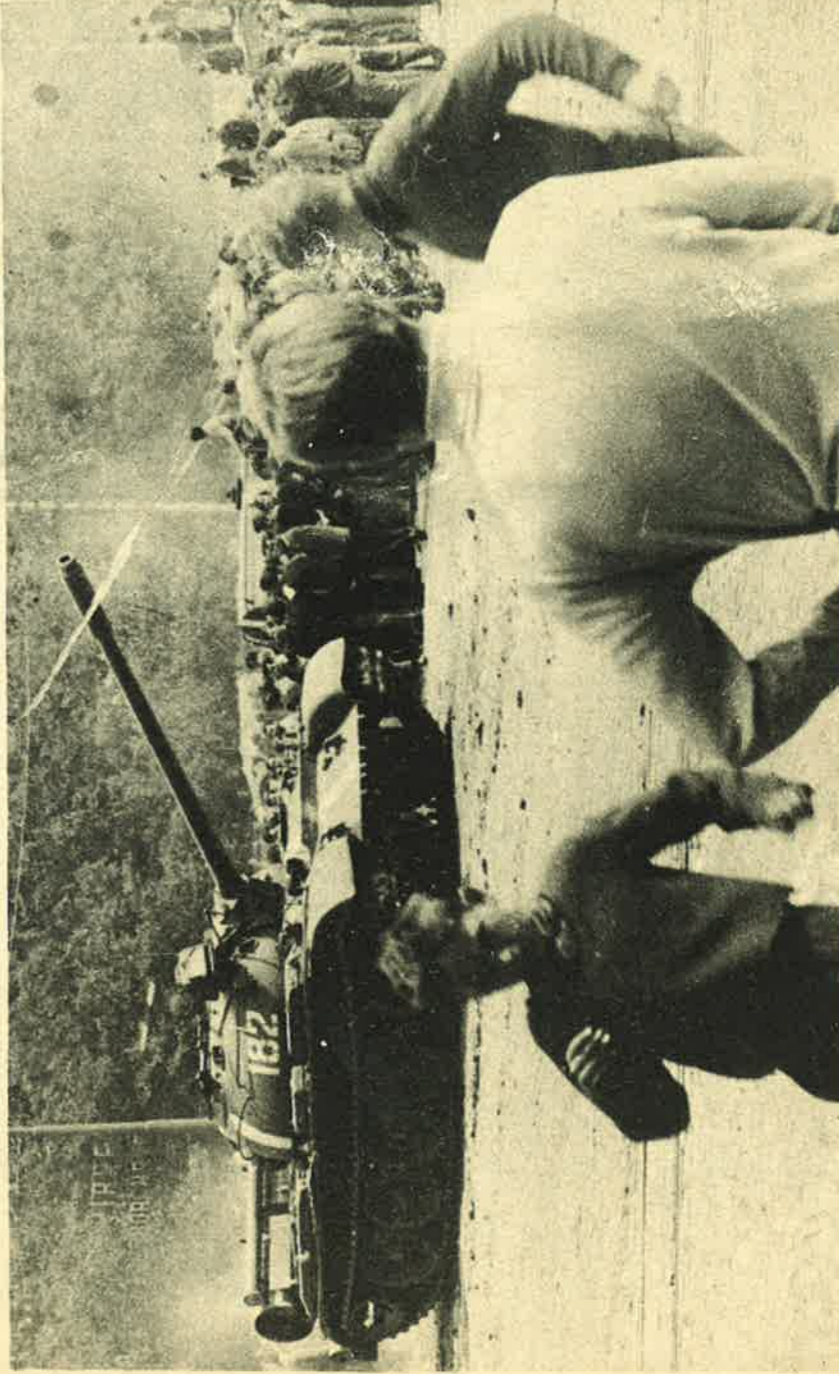
ochráncov, iste sme mali všelijaké šťastie a práve preto, tým viac je tragické, že keď sme boli ešte len na začiatku tej cesty, zastavila nás hrubá sila. Bez ducha, poctivosti a všetkého, čo bolo práve naším príñosom pre náš život a azda i pre celý svet. Celý svet by veľmi bol chcel uveriť, že predsa len ešte existuje úcta a česť a ostatné ideály nad ktorými sa už znova bude len uškriňať a mávať rukou.

Vraj budeme pokračovať v akčnom programe. Vraj postupne odídu z nášho územia cudzie vojská. Vraj sa bude diať ešte všeličo, vraj sa vráti aj obrodný proces. Ale možno aj nie. Možno už niet nijakého dôvodu k optimizmu.

Naozaj?

Nie! Ak si národ a jeho predstavitelia uvedomia, že toto najcenejšie čo sa nám podarilo, bola rehabilitácia poctivosti politickej práce, úcty k človeku, jeho sile a veľkosti - nech to práve teraz znie akokoľvek - je zrejmé, že o poctivosť možno spoločne bojovať v akýchkoľvek podmienkach. Tento ľud môže a musí aj teraz vytrvalo nástožiť, aby s ním jeho predstavitelia jednali bez záľudov, je múdry aby pochopil, že prípadné mlčanie je vynútené bajonetmi. Nesmie dopustiť aby ho podvádzali. Len tak nebude Moskovské komunike symbolom hanebnej kapitulácie. Ľud videl a rozprával sa s ok-pantskými vojakmi a pamätá sa na svoje nečavne roky a dobre vie, čo je to byť podvedený, slepo dirigovaný.

Nádej je.

ČERPKY

Ministerský predseda ing. Oldřich Černík vo svojom včerajšom prehlásení mimo iného povedal, že bude "dôsledne pracovať proti tým, ktorí by chceli našu socialistickú spoločnosť ohrozovať". Veríme mu a dúfame, že to myslel na adresu tých, ktorí túto socialistickú spoločnosť / a i jeho osobne / ohrozovali zatiaľ najviac.

Viedenský rozhlas včera hlásil od svojho pražského dopisovateľa, že minister kultúry a informácií Miroslav Galuška je rozhodnutý podať demisiu, ak by v Československu mala byť zavedená akokoľvek forma cenúry. Ďakujeme Vám za dôsledný postoj, pán minister.